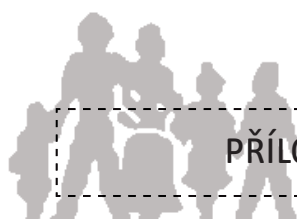

ÚLOHA DĚTÍ NA SHROMÁŽDĚNÍ

DOUG PHILIPS

PŘÍLOHA ČASOPISU PŘIKRYTÍ Č. 36

S laskavým svolením autorů z anglického originálu přeložili: M. Oulická a T. Bačina.
Není-li uvedeno jinak, jsou texty Písma citovány z Bible kralické podle vydání z roku 1613.
Vydal: PATMOS; MK ČR E 16353 jako Přílohu časopisu Přikrytí č. 36
Navštivte, prosíme, naše internetové stránky www.patmos.cz, kde nabízíme další materiály, kontakty
a informace. Budeme rádi, když nám napíšete na e-mailovou adresu prikryti@patmos.cz nebo na adresu
PATMOS, U Potoka 26, 252 65 Tursko.

Úloha dětí na shromáždění

Doug Philips

Oceňuji možnost k vám dnes promluvit o věci, která je podle mého názoru velmi důležitá a blízká srdcím křesťanů, zvláště těch, kteří vzdělávají své děti doma. Americké křesťanstvo vstupuje do 21. století a naskýtá se nám tak podstatná otázka: „Jaká je úloha dětí ve shromáždění církve?“

Dovolte mi začít citátem z článku, který se objevil v srpnu roku 1993 v časopise Patriarch. Myslím, že celkem dobře vyjadřuje pocit, který sdílají mnozí z nás. Autor píše:

„Vyučujeme své děti doma již asi šest let. Začali jsme s domácí školou prostě proto, že jsme to považovali za nejlepší způsob, jak dobře vychovat své děti. Vůbec nás tehdy nenapadlo, do jaké míry nás bude tato zkušenost proměňovat. Stručně řečeno, začali jsme si postupně utvářet úplně nový pohled na život. Tento nový způsob vnímání věcí tehdy ještě nenabyl formy nějaké ucelené životní filozofie, ale i přesto bezděčně formoval naše hodnoty. Nejvíce se to projevilo na způsobu, jakým jsme vyučovali děti, a to zejména v církevním prostředí. Čas, který jsme spolu trávili jako rodina, měl pro nás obrovskou cenu a my jsme se velmi bránili myšlence, že by naše rodina měla být během důležitých činností rozdělena. Začalo nám být nepříjemné, že nás měly děti opouštět během bohoslužby, aby se účastnily dětského shromáždění. Začali jsme pochybovat o správnosti dělení dětí v nedělní škole do skupin podle věku. Nelíbila se nám myšlenka, že by naše starší děti měly chodit do mládeže. Zkrátka jsme se dostali do bodu, kdy jsme přestali věřit ve smysl většiny věcí, které církev dělala ve snaze sloužit dětem a rodinám.“

VĚŘÍM, ŽE PÁN OBRACÍ
SRDCE RODIČŮ, TAKŽE SE
CHTĚJÍ ZNOVU VRÁTIT KE
ZJEVENÍ PÍSMO A ZEPTAT SE:
„CO VLASTNĚ ŘÍKÁ PÍSMO
O TAK DŮLEŽITÉ VĚCI, JAKOU
JE ÚLOHA DĚTÍ V CÍRKEVNÍM
SHROMÁŽDĚNÍ?“

Přátelé, tento postoj, tak hezky vyjádřený autorem uvedeného článku o nedělních školách z roku 1993, se dotýká přímo jádra věci. Když Bůh začne obracet vaše srdce k rodině, když začnete vidět, jaký vliv mohou mít rodiče na život svých dětí, nenechá vás to v klidu a začnete si klást zásadní otázky. Začnete dělat to, co dělal chlapec jménem Joziáš, když nejvyšší kněz Chilkiáš a písař Šáfan příběhli a řekli: „Našli jsme ztracenou knihu zákona!“ Ten mladíček otevřel Písmo ztracené po několik generací a řekl: „Víte, Bůh promluvil. On nám dal zjevení a my podle toho musíme jednat a žít.“ Věřím, že Pán obrací srdce rodičů, takže se chtějí znovu vrátit ke zjevení Písma a zeptat se: „Co vlastně říká Písmo o tak důležité věci, jakou je úloha dětí v církevním shromáždění?“

Přečtěme si něco z brožurky s názvem: „Chybějící děti: Je nedělní škola biblická?“ od Bruce Davise. Autor zde předkládá velmi odvážné tvrzení. Podívejme se na to, co k tomu říká:

„Praxe oddělených shromáždění pro děti, která vypadají navenek jako dobře míněný, chválný a prospěšný úmysl, je pro církev Ježíše Krista dokonalou duchovní katastrofou. Je to

... NÍZKÁ ÚROVEŇ VE VÝCHOVĚ
OBEČNĚ OVLÁDALA NAŠE
JEDNÁNÍ. JSME ŠŤASTNI, KDYŽ
NAŠE DĚTI NEJSOU V OSMNÁCTI
NA DROGÁCH A NAŠE DCERY
TĚHOTNÉ, A MYSLÍME SI, ŽE
JSME JE DOBŘE VYCHOVALI.

jeden z nejhorších způsobů křesťanského vyučování (pokud ne nejhorší), který kdy člověk vymyslel. Nikdy by se nezačal uplatňovat, kdyby církev nebyla opustila stanovené principy bohoslužby. Jak tedy nedělní škola vůbec začala?“ ptá se autor. „Odkud že se vzala? Tato idea nevyšla z Bible, ale ze světa moderní světské a humanistické psychologie. Vplížila se do církve ze světa v převleku praktické metodiky, která vycházela z nejnovějších psychologických a pedagogických teorií o vývoji dítěte.“

Rozdělení rodiny na skupiny

S touto myšlenkou se tedy pojďme zabývat úlohou dětí ve shromáždění církve. Věřím, že když se v dnešní době podíváme na americké evangelikální církve, uvidíme trendy, které by nás neměly nechat chladnými. Jedním z těchto trendů je nárůst byrokratických církví, megacírkví až obřích církví, kde jedinec snadno a rychle zapadne do velkého množství programů a skupin lidí a zřídka kdy zná osobu, která sedí vedle něj. Dávno pryč je novozákonní doba, období reformace a doby počátků amerického křesťanství, kdy jste znali bratra nebo sestru sedící ve shromáždění vedle vás. Pastor se považoval za pastýře vaší duše a díky svým návštěvám se stal běžnou součástí vašeho života. Děti vyrůstaly společně a znaly se. Tato mentalita, že církve, jejíž základní jednotkou je rodina a v níž se účastní bohoslužby celá rodina, byla odsunuta stranou a na její místo přišlo něco velmi, velmi odlišného. Částečně proto, že jsme si vytvořili velké, byrokratické církve, kde není rodinný život prioritou. Ve skutečnosti se tato moderní církve, která je ovládána penězi a finančními potřebami, nachází v situaci, kdy potřebuje vyhovět i nízké úrovni křesťanství, a tak se snaží setkat s lidmi na té úrovni, kde se nacházejí. Zní to sice jako dobrá věc, ale ve skutečnosti to vede k rozdělení na skupiny mladých, službu jednotlivců (pastoři a duchovní neslouží spolu se svými manželkami – pozn. překladatele) a vůbec vše, co je přesným opakem služby i bohoslužby zaměřené na rodinu. Církve tak vlastně rozděluje rodinu na různé skupiny.

Děti — méněcenní členové církve?

Výsledkem je to, že v církvích vidíme podvědomý sklon chovat se k dětem jako k druhořadým členům. Děti totiž občas překážejí, broukají si, dělají zvuky, potřebují kázň. Vyžadují náš čas. Někdy je pro pastora, který stojí vpředu a káže, nepříjemné, že tamto malé dítě ve čtvrté řadě zlobí. Mnoho pastorů a mnoho církví to proto vyřešilo tím, že zavedli svůj vlastní způsob bohoslužby a začali oddělovat děti od církve. A tak ty děti, které nejsou vyhnány z církve, se mnohdy církve snaží dostat pryč třeba tak, že tlačí na rodinu, aby dala dítě do jeslí, nedělních škol, dětských shromáždění apod. – prostě kamkoliv, jen aby děti nebyly s maminkou a tatínkem ve shromáždění.

Věřím, že je to částečně způsobeno tím, že dnešní kultura má velmi nízké nároky na děti. A upřímně řečeno, i my křesťané máme na své děti stejně nízké nároky. Rozhodli jsme se, že dovolíme, aby nízká úroveň ve výchově obecně ovládala naše jednání. Jsme šťastni, když naše děti nejsou v osmnácti na drogách a naše dcery těhotné, a myslíme si, že jsme je dobře vychovali. Bratři, chtěl bych vám říci, že to není standard, který pro nás Bůh stanovil. A nejen

to. Pokud si neuvědomujeme, že ve výchově našich dětí musí vládnout Boží měřítka a standardy, neporozuměli jsme nádhernému záměru a plánu, který Bůh pro rodinu má. Co to má společného s úlohou dětí ve shromáždění? Víte, bratři a sestry, že od svých dětí můžete očekávat, že s vámi budou sedět na shromáždění třeba dvě hodiny, a to i ty pětileté? Víte, že není nepřiměřené očekávat, že vaše dítě bude poslouchat čtení z Písma a dávat pozor? Víte, že není nepřiměřené nechat děti sedět vedle maminky a tatínka a že z toho mohou mít velký užitek? A to je část toho, co bychom vám dnes chtěli předat. Chceme se oprostít od toho, co jeden člověk nazval „divadlo krátkodobé pozornosti“. Je na tom založena filosofie hudební stanice MTV, která říká, že jsme schopni poslouchat cokoliv, jen pokud to rozdělíme na úseky po třech minutách. My to odmítáme. Víte, kdysi byli lidé schopni sedět a poslouchat celou symfonii a užívat si to třeba hodinu nebo hodinu a půl, ale my učíme lidi, že kázání musí trvat 15 minut, že děti nemohou přece chodit do církevního shromáždění, že tak mnoho nemůžeme přeci od rodiny a od dětí vyžadovat.

Pohled do historie

Doba raných církevních otců

Chci vám říci, že to vůbec neodpovídá 2000 letům dějin církve. Kdy jsme opustili tu správnou cestu? Posuňme se trochu zpátky v čase a vypátrejme, kdy jsme se odchýlili od novozákonní bohoslužby, jejímž základem byla rodina, k nynějšímu modernímu způsobu. Předtím, než se vrátíme k novozákonnímu ideálu v Písmu (tím se budeme zabývat trochu později), pojďme se ještě podívat, co říkali o tomto ideálu někteří raní církevní otcové. Když čteme Origena, Tertuliana, Irenea a ostatní, kteří píšou o shromážděních církve, zjistíme, že se lidé shromažďovali jako rodiny a že cestovali od domu k domu. Kniha Skutků o tom také mluví. Dokonce i z maleb v jeskyních a katakombách je jasné, že když tehdy měli bohoslužbu, tak se jí děti účastnily spolu s rodiči. Ve skutečnosti kdysi bohoslužba vždy spojovala rodinu. Myšlenka, že by se měla vytvořit jakási oddělená školička pro děti, nebo myšlenka, že by někdo svěřil výchovu svých dětí cizím lidem, byla nemyslitelná. Bylo to něco absolutně neslýchaného. Výchova dětí bývala vždy zodpovědností rodin, zvláště otců, a rodina považovala za svou zodpovědnost přijít na bohoslužbu společně a společně Boha uctívat.

Konstantinus a nástup kněží

Mnohé se změnilo s příchodem císaře Konstantina a rozšířením římského modelu církve, ve kterém již otcové nenesli ve shromáždění církve žádnou zodpovědnost. Nyní to byli kněží, svobodní muži, kteří převzali zodpovědnost, a tak se důraz na rodinný model bohoslužby začal pomalu přesouvat na individuální formu bohoslužby. Biblický model nám ukazuje, že se muži vskutku podíleli na shromáždění církve. Například v knize Skutků čteme, že každý muž přicházel s písní, se slovem, s proroctvím. Přicházel, aby ve shromáždění mluvil Boží slovo a pozvedal svůj hlas v písni a modlitbě. Byly to rodiny, které se společně scházely pod vedením otců. Příkaz ženě v 1. Korintským, aby byla ve shromáždění zticha, a pokud má otázku, ať se zeptá

KDY JSME OPUSTILI TU
SPRÁVNOU CESTU? POSUŇME
SE TROCHU ZPÁTKY V ČASE
A VYPÁTREJME, KDY JSME SE
ODCHÝLILI OD NOVOZÁKONNÍ
BOHOSLUŽBY, JEJÍMŽ
ZÁKLADEM BYLA RODINA,
K NYNĚJŠÍMU MODERNÍMU
ZPŮSOBU.

doma svého muže, vlastně – a je zajímavé si toho všimnout – nemá za cíl diskreditovat ženy. Tento příkaz má ukázat otcům jejich roli! Otcové se mají po skončení kázání ptát, zkoumat, debatovat nad předloženým tématem, a pak tomu, co se v církvi dozvěděli, vyučovat své manželky a děti.

To vše se začalo měnit, když se kněžství věřícího začalo odklánět od pojetí, kdy se muži shromažďovali se svými ženami a dětmi, se vši svou domácností, a vedli je ve chvále a uctívání, k čím dál víc hierarchickému přístupu k bohoslužbě, kdy se u Boha Otce může přimlouvat pouze kněz a pouze kněz může vést bohoslužbu. To byl počátek útoku proti uctívání Boha v rodině.

VÝCHOVA DĚTÍ BÝVALA VŽDY ZODPOVĚDNOSTÍ RODIN, ZVLÁŠTĚ OTCŮ, A RODINA POVAŽOVALA ZA SVOU ZODPOVĚDNOST PŘIJÍT NA BOHOSLUŽBU SPOLEČNĚ A SPOLEČNĚ BOHA UCTÍVAT. MNOHÉ SE ZMĚNILO S PŘÍCHODEM CÍSAŘE KONSTANTINA A ROZŠÍŘENÍM ŘÍMSKÉHO MODELU CÍRKVE ...

Období reformace

Požehnáním však je, že v období reformace se nosným prvkem služby uvnitř rodiny stalo právě uctívání. Na obživení rodinné bohoslužby kladli velký důraz Skotové a také reformátoři. Muži jako John Knox a další sestavili rozsáhlá pojednání o výchově dětí, o vyučování dětí, o jejich vzdělávání. Westminsterské vyznání víry výslovně zmiňovalo zodpovědnost a úlohu v této věci. Všichni tehdy chápali, že děti mají Boha v církvi uctívat společně se svými rodinami. Jonathan Edwards ve svém posledním kázání lidem ve shromáždění řekl: „Každá křesťanská rodina by měla být jakoby malou církví zasvěcenou Kristu a zcela pod vlivem a vládou jeho zákonů. Rodinná výchova a rodinná pravidla patří k prostředkům milosti. Pokud ty selžou,“ píše Edwards, „všechny ostatní prostředky nejspíše žádné výsledky nepřinesou. Pokud se ale náležitě udržují a provádějí, i všem ostatním prostředkům milosti se pravděpodobně bude dařit a budou úspěšné. Dovolte mi proto ještě jednou, dříve než svou řeč k tomuto shromáždění ukončím, zopakovat a se vši vážností připomenout radu, kterou jsem často kladl na srdce hlavám rodin, když jsem byl jejich pastorem: V maximální možné míře využijte vyučování, varování a směřování svých dětí. Vychovávejte je ve cvičení a napomínání Páně a začněte s tím zavčas, dokud máte ještě příležitost, a buďte v tom vždy pilní a snaživí. Mějte na paměti,“ píše Edwards, „že nemají-li vaše příkazy a rady být bez užitku, je třeba vlády stejně tak jako vyučování. Musí být prosazovány spravedlivě a s pevným rozhodnutím jako ochrana zbožnosti a rodinné morálky a podpora správného řádu.“

Toto poselství srovnávalo rodinnou bohoslužbu s rolí církve. Otcové měli vychovávat své děti doma. Pak jejich rodiny přišly společně do církve, přijímaly Boží slovo a po zbytek týdne mluvily o poselství, které v církvi přijaly. Otec se obracel ke svým dětem a ptal se jich: „Co si myslíš, že tím pastor Tenaten myslel? Rozumíš veršům, o kterých se hovořilo?“ Otec to využíval jako prostředek k vyučování, kázně, k milování svých dětí. A tak pevná vazba mezi rodinnou bohoslužbou a bohoslužbou zaměřenou na rodiny tvořící shromáždění byla neodmyslitelnou součástí období reformace.

19. století: Přesun duchovní odpovědnosti z otců na matky

Naneštěstí s úpadkem patriarchátu v 19. století vidíme postupný odklon od domácnosti soustředěné kolem rodiny vedené otcem. Muži začínají hromadně opouštět domovy a odkládat svou zodpovědnost za rodinu kvůli příležitosti většího peněžního výdělku. Z domácího hospo-

dárství, ve kterém měli možnost kráčet bok po boku se svými syny, se muži začínají stěhovat pryč do měst. Jednou ze ztrát, kterou tato změna přinesla, byl přesun duchovní zodpovědnosti z otců na matky. Takže když se podíváte do 17. století a přečtete si knihu o výchově dětí, je určena otcům. Když se podíváte do nějaké knihy z 18. století, je směřována k otci. Ale když se podíváte do 19. století, brožury, knihy a články o výchově dětí byly primárně určeny matkám, protože otcové už za výchovu svých dětí nenesli zodpovědnost.

Vznik nedělní školy

Není proto žádným překvapením, že právě v 19. století vzniká a roste hnutí nedělní školy. Právě tehdy to začalo. Vidíme, že proces oddělování dětí je novinkou teprve posledních dvou set let. A byl to pomalý proces; trvalo nějakou dobu, než se to prosadilo. Vlastně už v závěru 18. století, v roce 1790, ve Velké Británii položil základy nedělní školy muž jménem Robert Rakes. Byl to pán, který se pokoušel zavést reformní snahy do metodistické církve. Věřil, že svatost a společenské působení mohou přivést lidi ke spasení. Tito metodisté měli za to, že sociální podmínky jsou podstatnou překážkou spasení. Prohlásili tedy, že je třeba změnit sociální podmínky. Jako klíčový problém viděli chudobu a negramotnost a podobné věci, takže pan Rakes byl u zrodu hnutí nedělní školy jako prostředku k oslovení dětí chudých rodičů, dětí, jejichž rodiče odmítli evangelium. Věřili, že instituce, jejímž účelem bylo poskytovat základní vzdělání chudým dětem během jediného dne, kdy nemusely pracovat, napomůže k tomu, aby jim bylo přineseno evangelium. Samozřejmě oceňujeme touhu pana Rakese přiblížit se k lidem a přinést jim evangelium, ale konečný důsledek tzv. hnutí nedělní školy v Americe (první svaz nedělních škol byl založen v roce 1790, Americký svaz nedělních škol byl pak založen v roce 1820) byl ten, že se z něho zrodila jedna z prvních a největších mimocírkevních společností, jež uskutečnila proklamované křesťanské sociální reformy a misijní cíle vně církve.

Kerry Ptacek ve své vynikající knize „Rodinná bohoslužba: biblický základ, historická skutečnost, současná potřeba“ řekl následující:

„Podobně jako jejich protějšky v Anglii, i americké nedělní školy byly zaměřeny na chudé sirotky a děti bez věřícího otce. Nedělní školy se zaměřovaly na všeobecné křesťanské důrazy,“ píše Ptacek. „Usilovaly o své financování z veřejných zdrojů, protože poskytovaly veřejnou službu chudým.“ Je zajímavé, že hnutí nedělní školy bylo dotováno vládou. „V prvních desetiletích 19. století reagovalo mnoho církví na konkurenci Hnutí nedělní školy tím, že zakládaly denominační výbory nedělní školy. Jak se dalo očekávat,“ stále cituji Ptacka, „Metodistická episkopální církev byla v roce 1827 první denominací, která zorganizovala svou vlastní nedělní školu.“

Kdybychom pokračovali ve sledování historie a vývoje nedělní školy, zjistili bychom, že se postupně a všeobecně ujala ve všech typech evangelikálních církví. Samozřejmě, že zprvu bylo cílem natáhnout se k dětem chudých rodičů, poté k dětem nevěřících rodičů. A pak... dobrá, připojme k nim i naše křesťanské děti. V dalším kroku tedy stačilo říct: „Víte, dělají to tak dobře – ať naše děti vychovává nedělní škola.“

V MAXIMÁLNÍ MOŽNÉ
MÍŘE VYUŽIJTE VYUČOVÁNÍ,
VAROVÁNÍ A SMĚROVÁNÍ
SVÝCH DĚTÍ. VYCHOVÁVEJTE
JE VE CVIČENÍ A NAPOMÍNÁNÍ
PÁNĚ A ZAČNĚTE S TÍM
ZAVČAS, DOKUD MÁTE JEŠTĚ
PŘÍLEŽITOST, A BUĎTE V TOM
VŽDY PILNÍ A SNAŽIVÍ.

A tak začal odklon od vyučování odehrávajícího se v rodinném prostředí, které bylo ve skotské církvi dokonce povinné. Vskutku, kdybyste žili ve Skotsku 17. nebo 18. století a patřili k jejich Reformované církvi, která následovala odkaz Johna Knoxe, starší by chodili do vašeho domu, aby zjistili, zda otcové své děti vychovávají a zda je učí katechismu.

PŘÁTELÉ, ŘEKNU VÁM,
TRAGEDIE HNUTÍ
ZAKLÁDÁNÍ NEDĚLNÍCH
ŠKOL TKVÍ V TOM, ŽE
PŘEBÍRÁ OD OTCŮ
A MATEK ÚLOHU
VYCHOVÁVAT VLASTNÍ
DĚTI.

Ale od 19. století už toho není zapotřebí, protože to za nás udělá nedělní škola. Nedělní škola bude vychovávat naše děti, nedělní škola je bude vyučovat pravdě, otec to dělat nemusí. Konec konců, otec ani není doma. Udělá to někdo jiný.

Spisovatel L. J. Wilson ve svém díle o dějinách jižních presbyteriánů říká: „Ráno o sabatu jsou odveleny do nedělní školy, kde se jim učitel asi 30 až 40 minut snaží vysvětlit úlohu, kterou se měly doma během týdne naučit. A to je veškeré náboženské vyučování, kterého se těm maličkým dostane. Jak to ovlivní nadcházející generaci? Je to smutné téma k zamyšlení.“ Toto bylo napsáno v 19. století. A dnes vidíme důsledky. Ale, přátelé, řeknu vám, tragedie hnutí zakládání nedělních škol tkví v tom, že přebírá od otců a matek úlohu vychovávat vlastní děti. Vzpomínám si, co odpověděl otec Hudsona Taylora,

když se ho ptali, proč neposlal mladého Hudsona do nedělní školy. A Hudson Taylor byl významný člověk, že? Řekl jim: „Víte, nehodlám se o výsadu, že mohu vyučovat svého syna slovu milosti, s nikým dělit.“ Proto otec Hudsona Taylora řekl: „Můj syn bude se mnou. Můj syn zůstane se mnou. Já chci vyučovat svého syna, chci mít vliv na svého syna. Chci chodit po boku svého syna. Chci svému synovi otevírat Boží slovo. Chci být nástrojem, který Bůh určil k tomu, aby se dotýkal srdce toho malého chlapce. Chci ho vidět, jak dochází spasitelného poznání Ježíše Krista a pak prospívá a vyrůstá v poutech křesťanské lásky a poznání.“ Takovou vizi měl otec Hudsona Taylora, a měla by to být i naše vize. Poněvadž, přátelé, když se vzdálíme těmto biblickým principům, otcovské výchově, vyučování v rámci rodiny, když se od toho uchýlíme, zjistíme, že do našeho myšlení a do naší církve se vkrádají různé hanebné, nebezpečné teorie, filosofie, teologie a věroučné systémy.

Evolucionismus

A přesně to se stalo. V polovině 19. století povstal evolucionismus – snad nejnebezpečnější filosofie, filosofie určující světonázorový systém až dodnes – a začal infikovat církve. Tak to celé začalo. Víte, když Darwin vydal svou knihu „O původu druhů“, vynořila se spousta lidí, kteří se snažili napasovat evoluční teorii do různých oblastí života. Snažili se ji uplatnit v oblasti práva, v historii, sociálních vědách, biologii, medicíně a mnoha dalších různých odvětvích. Jednou z oblastí, v nichž se evoluční teorie uplatnila, byla dětská vývojová psychologie. Na scénu přišel muž jménem G. Stanley Hall. Byl to Darwinův chráněncem a člověk, který položil základy pro práci lidí, jako byl Sigmund Freud a jemu podobní. Byl současně Johna Deweye, hlavního architekta systému amerického státního školství a tvůrce humanistického manifestu. G. Stanley přišel a prohlásil: „Podle mého názoru se dá evoluce uplatnit ve vzdělávání.“ G. Stanley četl ještě i materiály jiného autora. Tento člověk, pán, který se proslavil svou teorií „embryonální rekapitulace“ či, jak jste možná slyšeli na střední škole nebo četli v učebnici biologie, „ontogeneze (vývin jedince) je opakováním fylogeneze

(vývoje druhu)“. Tento pán jménem Ernst Haeckel formuloval biogenetický zákon, který říká, že v děloze matky je nenarozená věc, která prodělává evoluční proces. „Kdybyste se podívali na zárodek dítěte během prvních deseti dnů, skutečně vypadá jako ten starý praorganický sliz, a pak se koncem prvního měsíce dostává do stadia obojživelníka, později plaza, až konečně vyroste v cosi podobnějšího savcům. Teprve někdy koncem čtvrtého měsíce začínáte pozorovat, že evoluční proces postoupil tak daleko, že ta věc v lůně matky začíná vzdáleně připomínat lidskou bytost. A koneckonců to nenarozené dítě se nestává plně člověkem dříve než ve třetím trimestru, teprve tehdy můžeme říct, že je to Homo sapiens sapiens.“ Tolik teorie Ernsta Haeckela.

Evolucionismus ve vzdělání

G. Stanley Hall přišel a řekl: „Aplikujme to na vzdělání. Vždyť pokud platí, že dítě během nitroděložního vývinu rekapituluje evoluci, oč víc bude pravdou, že dítě prochází různými vývojovými stadii během svého života? Takže dítě ve věku malého chlapce bude něco jako australopitékus, později ramapitékus. A pak možná někdy ve dvanácti letech dosáhne stadia kromaňonce. Ve čtrnácti či patnácti letech bude neandrtálcem. A někdy do osmnáctých, devatenáctých narozenin ho nemůžeme v žádném případě považovat za vyspělého Homo sapiens sapiens.“

Jakou má toto souvislost se školní třídou? Poprvé v historii západní civilizace jsme v přístupu ke vzdělávání vytvořili systém výuky založený na rozdělení podle věku a skupinách vrstevníků. G. Stanley řekl: „Nechceme mít kromaňonce s ramapitéky. Nechceme mít neandrtálce spolu s australopitéky. Chceme chlapce této věkové skupiny vidět pohromadě s jinými dětmi stejného věku.“ Do té doby se děti učily a vyrůstaly v kontextu rodiny. Malý chlapec vyrůstal a učil se po boku své sestřičky, starší dítě se staralo o mladší. Všichni pracovali pospolu, společně vyrůstali a učili se, každý podle svých schopností. Ze stejného důvodu byla v době osidlování Ameriky kromě domácího vzdělávání a soukromých učitelů další metodou vzdělávání jednotřídka. V jednotřídce byly děti různého věku a rozličných schopností a ty se společně učily, spolu vyrůstaly a dělaly pokroky ve studiu, každý podle svých aktuálních schopností, touhy, zájmu apod.

Ale když přišel Stanley Hall, byl s tím vším konec. Řekl: „Oddělme ty děti.“ Johnu Deweyovi se tato myšlenka zalíbila a dnes máme vzdělávací systém založený na třídách rozlišených podle věku, nikoli na základě schopností a dovedností. Systém nezaložený na společném učení v kontextu reálných životních situací, kde jsou starší a mladší děti spolu, nýbrž systém stavějící na věkově rozlišených skupinách vrstevníků. Přátelé, toto vychází přímo z pekelné jámy. Vychází to přímo z evoluční teorie. Pochází to přímo od G. Stanleyho a Ernsta Haeckela, od Charlese Darwina a Johna Deweye a je to teorie, kterou místní církve v Americe dnes přijímá.

KDYŽ SE VZDÁLÍME TĚMTO
BIBLICKÝM PRINCIPŮM,
OTCOVSKÉ VÝCHOVĚ,
VYUČOVÁNÍ V RÁMCI RODINY,
ZJISTÍME, ŽE DO NAŠEHO
MYŠLENÍ A DO NAŠÍ CÍRKVE SE
VKRÁDAJÍ RŮZNÉ HANEBNÉ,
NEBEZPEČNÉ TEORIE,
FILOSOFIE, TEOLOGIE A
VĚROUČNÉ SYSTÉMY.

OTÁZKA BY NEMĚLA
ZNÍT: „CO MYSLÍTE, JAK
TO VIDÍTE, JAKÁ TEORIE
SE TEĎ NOSÍ?“ NEMĚLO
BY ANI ZAZNÍT: „CO
FUNGUJE?“ OTÁZKA BY
MĚLA ZNÍT: „CO ŘÍKÁ
PÍSMO?“

Kdo je naše autorita

Myslím, že je načase, abychom si položili otázku: Proč bychom měli cokoli z toho, co děláme, budovat na pohanském základu? Z jakého důvodu bychom měli něco stavět na evoluční teorii? Vlastně bychom nic takového dělat neměli, a proto když se touto otázkou zabýváme a zkoumáme toto téma, měli bychom si hned na začátku jasně stanovit, kdo je naší autoritou. Když mluvíte s pastorem, když mluvíte s učitelem nedělní školy, když mluvíte s vedoucím mládeže, otázka by neměla znít: „Co myslíte, jak to vidíte, jaká teorie se teď nosí?“ Nemělo by ani zaznít: „Co funguje?“ Otázka by měla znít: „Co říká Písmo?“ A co říká Písmo? „*Psáno jest,*“ řekl Ježíš. Znovu a znovu citoval Písmo. To bylo zdrojem jeho autority. V 2. Timoteovi 2,15 Bible říká:

„*Pilně se snažuj vydati sebe Bohu milého dělníka, za nějž by se nebylo proč stydět, kterýž by právě slovo pravdy rozděloval.*“ Klidně můžeme prohlásit, že slovo Bible je dostatečné pro naše rozhodnutí, zda by naše děti měly či neměly být s námi ve shromáždění, protože v 2. Timoteovi 3,16–17 se píše: „*Všelikéť Písmo od Boha jest vdechnuté, a užitečné k učení, k trestání, k napravování, k správě, kteráž náleží k spravedlnosti, aby byl dokonalý člověk Boží, ke všelikému skutku dobrému hotový.*“ Takže naším vzorem autority není psychologie, není to náš názor ani naše zkušenost, ale je a musí to být Bible.

Argumenty pro nedělní školu

Když v církvi slyšíte argumenty pro oddělení dětí od jejich rodičů, většina těchto argumentů je ve stylu:

1. V církvi musí být pořádek a děti vyrušují, proto nemůžeme mít děti ve shromáždění.

Přátelé, chtěl bych vám položit otázku. Co o tom říká Bible? Co říká Bible o dětech v církvi? Podíváme se na to. Co říká Bible o řádu? Zcela jistě se v Písmu říká, že Bůh není Bohem nepořádku a zmatku. Ale dejme si pozor, přátelé, abychom nepředkládali svou vlastní vizi řádu ve shromáždění. Pozor na to, abychom nevyháněli starší lidi ze shromáždění jen proto, že občas kýchnou. Dejme si pozor, abychom nevyváděli lidi ven ze shromáždění za uši pokaždé, když se zavrtí nebo pohnou na židličkách. Vyvarujme se toho, abychom lidem předepisovali, co přesně mají mít na sobě, když přijdou. Dejme si veliký pozor, přátelé, aby naše vize řádu byla biblickou vizí řádu. Mám obavu, že to, co jsme vytvořili, se příliš točí okolo člověka. To, co se předkládá, je sebestředná, psychologičtější živená filozofie.

Chce Bůh řád? No to si pište. Vlastně pokud není zaveden biblický řád, nastává situace příznivá pro ďábla. Nepořádek je známkou ďábelského zmatku. Jenže mít děti, bratři a sestry, není projevem neřádu, i když děti mohou být nepořádné. Myšlenka mít děti v církvi je ve skutečnosti součástí řádu, který Bůh ustanovil, abychom ho mohli uctívat. Proto zamítneme takové argumenty, které jsou založené na emocionálních, osobních názorech.

2. Děti nemohou rozumět nebo mít užitek z vyučování dospělých ve shromážděních.

Tady máme například další argument. To jste asi slyšeli často. „Proč tady máš svoje malé děti? Nemohou rozumět tomu, co říká pastor. Nerozumějí, co se děje. Nemohou rozumět každému

slovu v Kralické bibli.“ Tomuto tématu budeme během dnešního kázání věnovat ještě hodně času, ale nyní mi dovoluňte nastínit aspoň několik základních myšlenek.

Víte, že když dítě může sedět a pozorovat, jak jeho otec reaguje na přítomnost všemohoucího Boha, přináší to velký a úžasný užitek? Pro malé děvčátko nebo malého chlapce je nádherné pozorovat tatínka, jak se modlí k Bohu, prorokuje – tzn. mluví slovo pravdy před shromážděním. Je nádherné vidět celou rodinu, jak stojí společně ve shromáždění, drží jeden druhého kolem ramen, zdvihají ruce před Pánem a volají k Bohu ve chválách: „Haleluja!“ Je to tak nádherné! Víte, že malá roční miminka dokážou toto vnímat? Víte, že v nich utváříte vzor a že v dospělosti nikdy nezapomenou, jak jako malé holčičky nebo malí kluci byli vždycky s tatínkem a maminkou? Víte, že když máte děti u sebe, učíte je uctívat Boha? Inspirujete je, sdílíte s nimi, co to znamená být ve skutečné Boží přítomnosti. Víte, že Boží duch se dotýká i malých dětí? Můžeme to vidět, když budeme studovat život Jana Křtitele, který už v lůně své matky poskočil radostí, protože cítil působení Božího ducha a přítomnost mluveného Božího slova. Víte, že děti vnímají mnohem více, než si vůbec dokážeme představit? Odložme tedy všechny argumenty, že prý děti nemohou rozumět nebo vnímat vyučování a chvály dospělých. Přátelé, ony VNÍMAJÍ, ale ten užitek nemusí být dokonalé, stoprocentní intelektuální pochopení toho, co se mluví, a přesto je stejně reálný a stejně mocný.

3. Třetí argument, se kterým chci polemizovat, je jiný pragmatický, na zkušenosti založený, emocionální, sobectvím vedený argument, který nemá nic společného s Písmem. Je to tvrzení, že rodiče potřebují odpočinek. Pamatuji si, že jsem kdysi dávno slyšel nahrávku od velmi uznávaného člověka, který udělal mnoho dobrých věcí, od pana Gary Ezza, který říkal: „Rodiče potřebují odpočinek.“ Musím se vši vážností nesouhlasit. Shromáždění církve není místo, kde by se měli rodiče oddělovat od dětí, aby si rodiče mohli „odpočinout“. Pro rodiče je mnoho příležitostí ve světě: někam si zajít, udělat si zvláštní večer jen pro sebe. Ale smyslem shromáždění je přicházet společně jako rodiny a pozdvihnout ruce před Bohem a uctívat Boha.

Takže myšlenka, že bychom měli mít přestávku od rodičovství a od Božího programu uctívání proto, že je to výhodné pro maminku a pro tatínka, a protože potřebují oddych, to je, přátelé, sobecká a sebestředná filozofie, ne biblické přemýšlení.

Byl bych nedbalý, kdybych před další částí našeho pojednání nezmínil ještě jeden argument. Ten argument zní:

4. Nedělní škola pro děti je výtečná příležitost, jak děti přimět, aby se zajímaly o Bibli.

Bratři a sestry, není pochyb, že kde je absolutní temnota, i malý kousek světla může vypadat báječně oslnivě. Musíme ale důsledně dělat to, co říká Hudson Taylor: „Boží dílo učiněné Božím způsobem nebude mít nikdy nedostatek Boží podpory.“ Pevně věřím, že když se budeme snažit dělat věci Božím způsobem, uvidíme mnohem více dětí, které mají zájem o Bibli.

Co je Boží způsob? Boží způsob je inspirovat rodiče, aby si oblékli plášť zodpovědnosti. Co je Boží způsob? Boží způsob je jít ven a dělat rodinnou evangelizaci, setkávat se jako rodina s jinými lidmi, povzbuzovat je, aby se zajímali o Písmo, mluvit o Božím slově. Nemusíme posílat svoje děti jednou týdně k cizím lidem ani k přátelům a doufat,

VÍTE, ŽE KDYŽ MÁTE
DĚTI U SEBE, UČÍTE
JE UCTÍVAT BOHA?
INSPIRUJETE JE, SDÍLÍTE
S NIMI, CO TO ZNAMENÁ
BÝT VE SKUTEČNÉ BOŽÍ
PŘÍTOMNOSTI. VÍTE, ŽE
BOŽÍ DUCH SE DOTÝKÁ
I MALÝCH DĚTÍ?

že je to přiměje, aby se zajímaly o Bibli. Přátelé, pokud nějaká cizí osoba nebo soused nebo i přítel je prvním člověkem, který se věnuje vašim dětem a učí je, aby měly rády Bibli, pak se skutečně potřebujete zamyslet nad tím, čeho jste jako rodiče dosáhli. Bůh říká v 6. kapitole 5. knihy Mojžíšovy, že když budeme milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, ze vsí své síly, budeme učit pilně své děti všechna slova, která On přikázal. Budeme je učit ráno, odpoledne, večer, když vstaneme a když půjdeme po cestě. To je jinými slovy rodičovská zodpovědnost, kterou nám dal Bůh.

POKUD NĚJAKÁ CIZÍ OSOBA
NEBO SOUSED NEBO I PŘÍTEL
JE PRVNÍM ČLOVĚKEM, KTERÝ
SE VĚNUJE VAŠIM DĚTEM
A UČÍ JE, ABY MĚLY RÁDY
BIBLI, PAK SE SKUTEČNĚ
POTŘEBUJETE ZAMYSLET NAD
TÍM, ČEHO JSTE JAKO RODIČE
DOSÁHLI.

5. Jedná se však nejen o tyto argumenty, ale také o naše postoje, které mnohdy vyjadřujeme nepřímou. Domnívám se například, že asi všichni rodiče nejméně jednou řekli: „Jaká úleva, když se aspoň jednu hodinu postará o moje děti někdo jiný. Už jich mám dost a nebaví mě to.“ Nebo: „**Potřebuji aspoň chvíli pro sebe.**“ Celou tuto filozofii musíme předložit před Boha a položit si otázku: Pane, je toto skutečně učení, kterému máme věřit? Chceš, abychom měli takový postoj v srdci vůči svým dětem? Chceš, abychom vnímali svoje děti jako břemeno? Myslím, přátelé, že Bůh chce, abychom obrátili srdce ke svým dětem, abychom je milovali a chtěli s nimi být. Nedej Bože, abychom někdy zapadli do té skupiny lidí, tvořící většinu nevěřící populace v naší zemi, kteří se co nejdříve chtějí od svých dětí oddělit. Bůh nám dal v našich maličkých nejvzácnější požehnání a poklady. Mám pět malých dětí a touhou mého srdce není jen to, aby-

chom mohli společně uctívat, ale abychom spolu mohli trávit čas každý den a každého dne pak společně několik hodin. Aby naše srdce byla propletena jedno s druhým při všech našich činnostech, aby v dospělosti na ten čas vzpomínaly s vděčností Bohu.

Četl jsem úžasný životopis člověka jménem John G. Paton. Tento ohromný Boží muž byl významným misionářem na Nových Hebridách. Byl jedním z nejznamenitějších mužů, kteří vyšli v 19. století ze Skotska. Pocházel z jedenácti dětí a toto napsal někdy mezi pětasedmdesáti a osmdesáti lety, když popisoval svá dětská léta. Tvrdil, že jeho život nejvíc ze všeho ovlivnilo každodenní uctívání Boha společně s jeho otcem, čas trávený společně s jeho otcem a čas naslouchání, když mu otec předčítal Písmo. Nuže, přátelé, nevyhýbejme se tomu. Nepřesunujme tuto odpovědnost na někoho jiného. A nedej Bože, abychom kdy řekli: „Už mám těch svých dětí plné zuby, chci si od nich odpočinout.“ Nedej Bože! Přejde den, kdy si každý z nás bude přát: Kdybychom tak měli ještě aspoň chvíli! Kdybychom tak měli ještě aspoň hodinku! Kdybychom tak mohli strávit se svými milými více času!

Řešení problému s nedělní školou

Řešení celého tohoto problému, tohoto pomyslného rébusu, jak se přenést přes evoluční teorii, jak vynechat psychologii, opustit svévoli, sobectví, jednání na základě emocí a předchozích zkušeností a všechny další věci, které se zabydly a nakazily církev Ježíše Krista, začíná správným pohledem na autoritu, rozhodování a Boží vůli. Vyžaduje to biblické porozumění účelu setkávání církve. Znamená to přijmout učení o dostatečnosti Písma. Věříme, že Bible mluví k tomuto tématu stejně jako k dalším věcem.

Co říká Bible o rodinách a uctívání

Co tedy Bible říká? O tom bych chtěl právě teď mluvit. Bible od začátku až do konce mluví o charakteru, podstatě a vlastnostech Boha v kontextu rodin! Na samém počátku Bůh ustanovuje rodinu jako základní nástroj vlády a požehnání na zemi. Bůh vezme jednoho muže, jednu ženu, dá je dohromady, usadí je v zahradě a dá jim poslání. První částí poslání je, aby byli plodní a množili se, aby měli mnoho dětí pro slávu Boží a aby ovládli zemi. A když přečtete všechny knihy Písma, když dojdete na konec a ohlížíte se zpátky, když sedíte nad samým koncem knihy Zjevení, co zjišťujete? Kniha Zjevení je zase o rodině. Je o svatební hostině Beránka, o setkání nevěsty a ženicha, manžela a manželky, církve a Ježíše Krista. Vlastně vtělení, příchod Syna Božího, je vztah mezi otcem a synem. První zázrak, který Ježíš učiní během své pozemské služby, má spojitost se svatbou. Během celého svého života mluví o rodinách a službě rodinám. Celý kontext pro porozumění Boží lásce je v kontextu vztahu otce a syna. Bohu nesmírně záleží na rodinách.

Co říká Bůh o rodinách a o uctívání? Zjistíme, že od začátku Starého zákona až do konce Nového zákona se účastnily celé rodiny nejen shromáždění církve, nejen zpěvu žalmů a hymnů o Bohu, ale celé rodiny byly přítomny i náročným výkladům učení. Byla tam i batolata. Kojenci se účastnili toho, co mnohdy trvalo hodiny a hodiny a hodiny.

Například v 3. knize Mojžíšově 23,3.14 zjistíme, že Bůh od rodin konkrétně vyžadoval, aby měli rodinné bohoslužby, a tím vytvořili model pro uctívání Boha ve shromáždění. Bůh jim řekl, aby se scházeli ve svých domovech a měli pravidelné chvíle s ním, aby se scházeli se všemi v domě a uctivali Boha společně jako rodina a domácnost, a to mělo být vzorem uctívání, který pak přinesli do shromáždění celého lidu. Ve 29. kapitole 5. knihy Mojžíšovy zjišťujeme, že se těchto shromáždění účastnila i miminka. Děti tam trávily dlouhé hodiny, jak už jsme zmiňovali. Pojdme prozkoumat určité verše z Písem.

V Deuteronomiu 29:10–12 Písmo říká: „*Vy všickni dnes stojíte před Hospodinem Bohem svým, knížata vaše v pokoleních vašich, starší vaši a úředníci vaši, všickni muži Izraelští, dívky vaše...*“

Slovo zde použité pro dívky má doslova význam „batole“. Takže zde mluvíme o dětech, možná takových, které ještě neumí mluvit, možná ještě nechápou, určitě neumí číst, nerozumí kraličtině, neumí hebrejsky, v roce a půl až dvou letech se sotva učí běhat, a přesto právě ony tam stojí.

Písmo pak pokračuje: „*...i ženy vaše, i příchozí vaši, kteříž bydlejí u prostřed stanů vašich, i ten, kterýž dříví seká, i ten, kterýž váží vodu, abyste vešli v smlouvu Hospodina Boha svého, a v přísahu jeho, v kteroužto smlouvu Hospodin Bůh tvůj dnes vchází s tebou.*“

V této nanejvýš významné chvíli společného setkání, potvrzování smlouvy, přebývání před Bohem se sešli všichni včetně těch, kteří nemohli plně rozumět. Sešli se jako rodiny před Hospodinem.

Stejnou věc nalezneme rovněž v knize Jozue 8,35: „*Nebylo ani slova ze všeho, což přikázal Mojžíš, jehož by nečetl Jozue přede vším shromážděním Izraelským, i ženami i dětmi i příchozími, kteříž šli u prostřed nich.*“ Takže to tu máme znovu. Boží lid se sešel, aby uctíval Boha, aby čet-

OD ZAČÁTKU STARÉHO
ZÁKONA AŽ DO KONCE
NOVÉHO ZÁKONA SE
ÚČASTNILY CELÉ RODINY
NEJEN SHROMÁŽDĚNÍ CÍRKVE
... BYLA TAM I BATOLATA.
KOJENCI SE ÚČASTNILI TOHO,
CO MNOHDY TRVALO HODINY
A HODINY ...

li Boží slovo – a kdo tam je? Jsou tam jen dospělí? Jsou tam jen vysokoškoláci či dospívající? Jsou tam jen matky a otcové? Jsou jejich malé děti někde v nějakých jeslích? Právě naopak. Bůh jim obzvlášť prikazuje: „Přineste své maličké. Mějte je s sebou. A jen tak mimochodem, to čtení zabere celý den a já chci, abyste své děti měli u sebe.“ Umíte si představit, jak to vypadalo? Vsadím se, že jste mohli zaslechnout pár odříhnutí. Vsadím se, že některá miminka potřebovala vyměnit plínku nebo to, co zrovna tehdy Židé k tomuto účelu používali. Vsadím se, že některé děti se sem tam začaly vrtět. Vsadím se, že někteří rodiče museli své děti usměrnit. Přesto jsou tam a naslouchají Božímu slovu. Dokonce, jak říká Písmo, i ti maličci, kteří postrádají schopnost plně chápat význam Slova. Bůh chtěl, aby tam byli se svými rodinami při čtení Božího slova, protože to bylo důležité. I tak to na ně mělo vliv. I tak je to vyučovalo. Navždy budou vědět, že v tom určitém čase v roce při shromáždění, když se všichni sešli, museli být se svými rodinami.

STAROZÁKONNÍ VZOR JE BEZ
VÝJIMKY RODINÁM NAKLONĚN.
BEZ VÝJIMKY NABÁDÁ OTCE,
ABY SVÉ DĚTI VYUČOVALI. ŘÍKÁ
NÁM, ŽE NA SHROMÁŽDĚNÍ
PŘI BOHOSLUŽBĚ MAJÍ BÝT
BEZ VÝJIMKY DĚTI, KOJENCI A
BATOLATA.

Dovolte mi přečíst verš z 2. Paralipomenon 20,13: „*Všecken také lid Judský stáli před Hospodinem, též i dítky jich, ženy i synové jejich.*“ I když se nacházíme v jiném časovém období, tak kdo byl přítomen, když se Boží lid shromáždil k uctívání Boha? Maličci!

Maličci. Nehemiáš 12,43 říká: „*Obětovali také v ten den oběti veliké, a veselili se; nebo Bůh obveselil je veselím velikým. Ano i ženy a děti veselily se,...*“ Není to úžasné! Šlo o nejvážnější formu bohoslužby, tj. oběť, nejsvětější shromáždění poukazující na příchod Ježíše Krista, kterému sice plně nerozuměli, ale věřili Božím zaslíbením. Byla to událost, která vyžadovala tolik porozumění a chápání – a koho tu máme? Otce, ženy a děti. Hebrejské slovo zde použité znamená „nemluvnata“. Takže nemluvnata se rovněž účastnila. A Písmo pokračuje a říká v Joelovi 2,15–16: „*Trubte trubou na Sionu, uložte půst, svolajte shromáždění. Shromažďte lid, posvěťte shromáždění, shromažďte starce, shromažďte maličké i ty, jenž psí požívají; nechť vyjde ženich z pokojíka svého a nevěsta z schrany své.*“

Vidíte, že když se sejdeme k bohoslužbě, Bůh si dokonce žádá přítomnost kojenců v Božím domě. Jen tak mimochodem, má to praktickou stránku? Jistěže ano. Budeme o těch praktických stránkách věci mluvit. Neměli bychom nabýt moudrost, jak přistupovat k jistým situacím ohledně svých dětí, jak je ukáznit a pomoci jim během bohoslužby? Ty věci jsou reálné, nedovolme však, aby se kterákoli z těchto obtíží, aby se kterýkoli z těchto problémů stal překážkou k uposlechnutí biblického příkazu, vzoru, principu ustaveného ve Starém zákonu: Ať děti přijdou, ať přijdou kojenci, ať přijdou malé děti, ať přijdou batolata, ať tu všechny jsou! Protože to byl Pán, kdo řekl, že z úst maličkých a těch, kteří psí požívají, zjevuje Bůh pravdu. (Žalm 8,2) Ano, ústy nemluvnat a dětí. Dovolte tedy dětem přicházet.

Když o tomto tématu mluvil Matthew Henry, známý autor biblického komentáře, řekl: „*Hlavy rodin by měly přivádět své děti a ženy s sebou do svatého shromáždění k bohoslužbám.*“ Toto bylo vždy v reformačních kruzích pokládáno za pravdu.

Faraonova podmínka

Tímto se dostáváme do Nového zákona. Už víme, že ve Starém zákoně byla praktikována

rodinná bohoslužba, protože Písmo praví: „ve vašich shromážděních, ve vašich domovech.“ Otcové měli vychovávat děti, měli svým dětem klást otázky, měli své děti přivádět do shromáždění Izraele. Děti měly být přítomny při dlouhém čtení Božího slova, i kojenci tam měli být, měly tam být všechny děti. V Písmu nenacházíme jedinou výjimku. Vlastně jsem zapomněl zmínit jednu věc, kterou považuji za velmi důležitou. Jedná se o situaci, kdy farao řekl Mojžíšovi: „Je mi líto, Mojžíši, můžete jít na poušť a můžete uctívat Boha, ale nesmíte s sebou vzít své děti.“ Co Mojžíš odpověděl? Cituji zde z 2. knihy Mojžíšovy 10,9: „*A odpověděl Mojžíš: S dětmi i s starými našimi půjdeme, s syny i s dcerami našimi, s ovceci a s větším dobytkem naším odejdeme; nebo slavnost Hospodinovu držeti máme.*“ Kolik křesťanských pastorů, aniž by si to uvědomovali, činí vlastně totéž, co farao, když říkají: „Dobrá, otcové, vyjděte z domovů a přijďte na bohoslužbu. Ale nevodte s sebou své děti, ty ne. Nechte je doma, nemáme čas se s nimi zdržovat.“ Toto je jedna z nejdůležitějších myšlenek celého příběhu exodu. Rodina musela být pohromadě, aby mohli uctívat Boha! Nestačili pouze muži nebo jen dospělí. Děti tam musely být s nimi. Farao to nechtěl, ale nakonec je Bůh vyvedl všechny. A byly to stejné rodiny, kterým později přikazoval v různých verších, které jsme už četli, aby uctívali Boha s celými rodinami včetně kojenců a batolat.

Takový je tedy starozákonní vzor. Starozákonní vzor je bez výjimky rodinám nakloněn. Bez výjimky nabádá otce, aby své děti vyučovali. Říká nám, že na shromáždění při bohoslužbě mají být bez výjimky děti, kojenci a batolata (to jsou biblické termíny) přítomny. Toto Bible říká.

Nový zákon

Ale co říká Nový zákon? Někdo si možná řekne: No vždyť je to jenom Starý zákon. Nemusíme ho dodržovat. To se na nás nevztahuje. Pro nás je důležitý jenom Nový zákon. Přátelé, pokud je toto vaše filozofie, máte špatný pohled na Písmo. Stejný Bůh, který žil ve Starém zákoně, žije i v Novém zákoně. Jeho spravedlnost se nezměnila; jeho pravidla se nezměnila. Některé způsoby aplikace se změnily, ale základní pravidla zákona jsou pravdivá dnes stejně jako tehdy, a tudíž co nacházíme v Novém zákoně, nejenže není v protikladu ke Starému zákonu, ale je to potvrzení pravidla, že děti musí být v přítomnosti Boží spolu se svými matkami a otci.

Na začátku jsem vám slíbil, že blíže prozkoumáme otázku, zda děti mají opravdu nějaký prospěch z účasti na bohoslužbě, zda děti mohou skutečně reagovat na Ducha svatého. Dovolte mi, abych přečetl z 1. kapitoly Lukášova evangelia verše 39–44:

„Tedy povstavši Maria v těch dnech, odešla na hory s chvátáním do města Judova. I vešla do domu Zachariášova, a pozdravila Alžběty. I stalo se, jakž uslyšela Alžběta pozdravení Marie, zplésalo nemluvnátko v životě jejím, a naplněna jest Duchem svatým Alžběta. I zvolala hlasem velikým a řekla: Požehnaná ty mezi ženami, a požehnaný plod života tvého. A odkud mi to, aby přišla matka Pána mého ke mně? Nebo aj, jakž se stal hlas pozdravení tvého v uších mých, zplésalo radostně nemluvnátko v životě mém.“

To je velmi zajímavé, protože anděl Gabriel předpověděl, že toto zaslíbené dítě, Jan Křtitel, toto úžasné dítě bude – jste na to připraveni? – naplněno

... FARAO ŘEKL MOJŽÍŠOVI:
„JE MI LÍTO, MOJŽÍŠI, MŮŽETE
JÍT NA POUŠŤ A UCTÍVAT
BOHA, ALE NESMÍTE S SEBOU
VZÍT SVÉ DĚTI.“ CO MOJŽÍŠ
ODPOVĚDĚL? CITUJI ZDE Z 2.
KNIHY MOJŽÍŠOVY 10,9: „A
ODPOVĚDĚL MOJŽÍŠ: S DÍTKAMI
I S STARÝMI NAŠIMI PŮJDEME ...

Duchem svatým už od matčina lůna! To je v Lukášovi 1,15. Malé dítě... Přiznávám, že tomu úplně nerozumím. Musím k vám být upřímný. Nerozumím všem těm aspektům. Je to jedno z úžasných tajemství Písma. Ale není pozoruhodné, že Bůh začíná Nový zákon tím, že upozorňuje na skutečnost, že děti, dokonce miminka, jsou schopny reagovat na Ducha svatého? Myslíte, že vaše dítě, dokonce i to vaše maličké, nemůže reagovat na Boží věci? Zkuste do svého domu pustit spoustu hlučné, divoké a bláznivé hudby, a já vám zaručuji, že vaše dítě na to zareaguje. Obcházejte dům s křikem a řevem, a já vám zaručuji, že vaše dítě na to zareaguje. Přineste do svého domu lásku a ukazujte ve svém domě milost Ježíše Krista, projevujte citlivost dokonce i tomu miminku, a já vám zaručuji, že vaše dítě na to zareaguje. Mělo by nás snad překvapovat, když naši maličci reagují i na Ducha svatého? Nemyslím si. Přejme si, aby naše děti byly přítomny, shromážděny s Duchem svatým, shromážděny s tělem Kristovým. Pokročme nyní v Novém zákonu trochu dále, protože Písmo nám nejenom říká výše uvedené, ale – a zde cituji Matouše 11,25: „*Chválím tě, Otče, Pane nebe i země,*“ říkal Ježíš apoštolům, tehdy ještě učedníkům, „*že jsi skryl tyto věci před moudrými a opatrnými, a zjevil jsi je...*“ – dětem, které jsou dost staré na to, aby četly knihy a rozuměly Bibli kralické? Ne! „... *zjevil jsi je nemluvňátkům.*“ Písmo říká, že Duch svatý, slovo Pravdy, poznání Boží – to vše je oznámeno miminkům.

Otcové a matky, věřím tomu, že my jako rodiče máme největší schopnost ovlivňovat své děti k dobrému nebo ke zlému. Je to tak fenomenální a je to něco, co bychom neměli brát na lehkou váhu. Měli bychom být s nimi při každé možné příležitosti. Při každé příležitosti bychom měli mluvit o Božích věcech. Měli bychom je ponořit do písní o Sionu. Měli bychom je ponořit mezi Boží lid. Měli bychom je nořit do svatých rozhovorů. Měli bychom je ponořit do lásky Kristovy. Měli bychom být svatý lid. A víte co? Naši malí kojenci a naše děti z toho můžou mít prospěch také.

**BŮH ZAČÍNÁ NOVÝ ZÁKON
TÍM, ŽE UPOZORŇUJE NA
SKUTEČNOST, ŽE DĚTI,
DOKONCE MIMINKA, JSOU
SCHOPNY REAGOVAT NA
DUCHA SVATÉHO. MYSLÍTE, ŽE
VAŠE DÍTĚ, DOKONCE I TO VAŠE
MALIČKÉ, NEMŮŽE REAGOVAT
NA BOŽÍ VĚCI?**

Výzva, že máme být jako děti, skutečnost, že Bůh ty věci zjevil miminkům, že království nebeské sestává z dětí a maličkých, to vše by nám mělo něco napovídat! Bůh chce ve své přítomnosti děti! Chce, aby ti maličci byli přímo před ním! Dovolte mi, abych vás vzal přímo do Matouše 18,1–5, Marka 9 a Lukáše 9. V těchto třech evangeliích náš Pán vyslovuje podobný komentář a já vám ho přečtu:

„V ten čas přistoupili učedníci k Ježíšovi, řkouce: Kdo pak jest největší v království nebeském? A zavolav Ježíš pacholátka, postavil je u prostřed nich, a řekl: Amen pravím vám: Neobrátíte-li se a nebudete-li jako pacholátka, nikoli nevejdete do království nebeského. Protož kdož by se koli ponížil jako pacholátko toto, tenť jest největší v království nebeském. A kdož by koli přijal pacholátka takové ve jménu mém, mneť

přijímá. Kdo by pak pohoršil jednoho z maličkých těchto věřících ve mne, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov osličí na hrdlo jeho, a pohřžen byl do hlubokosti mořské.“

Přátelé, když Bůh říká, že je pro vás lepší se utopit, uvrhnout se do moře, než zranit jedno z těch maličkých, věřím, že se tím snaží získat naši pozornost. Věřím, že ve výše uvedených výrocích je něco velmi podstatného a důležitého. Je to v podstatě tato myšlenka: Děti jsou důležité! Dovolte jim přijít k Ježíši! Dovolte jim slyšet Boží slovo. Nepohoršujte je. Neoddělujte

je od Pána. Neodvádějte je od Pána. Dovolte jim být v Pánově přítomnosti, protože kdybyste je pohoršili, bylo by pro vás lepší, abyste byli mrtví.

Efektivita versus vztah

Kdybychom jen mohli přinést toto poselství církvím po celé naší zemi: Dovolte dětem přijít k Ježíši! Protože právě na tento problém Ježíš Kristus poukázal, když při jiné příležitosti napomenul apoštoly. Odvěký problém, kterému odnepaměti čelíme, totiž problém „efektivita versus vztah“, hleděl apoštolům přímo do očí. Podívejte se na ně. Můžete si je představit, jak stojí nahoře na kopci, kde jsou stovky, možná tisíce lidí, kteří přišli, aby viděli Pána Ježíše. A všichni chtějí vyjít nahoru a všichni chtějí mít Ježíše pro sebe. Všichni chtějí mluvit s Ježíšem, všichni tam chtějí být... A učedníci přemýšlejí: Musíme zavést pořádek! Musí tu být nějaká disciplína! Všichni buďte zticha, nechte ho být, aby mohl předat svoje poselství. A hlavně, prosím, nepřivádějte děti. Udělejte cokoli, ať se nepřibližují. Tuto událost vidíme ve třech národných evangeliích. Budu citovat popis v Matoušovi. Přiváděli k němu děti, aby na ně mohl položit ruce a modlit se, ale učedníci je napomínali! *„Ale Ježíš řekl: Nechte dítek a nebraňte jim jít ke mně; nebo takovýchť jest království nebeské. A po vzkládání na ně rukou odebral se odtud.“* (Matouš 19,14–15)

Vedou se diskuze na téma, jak staré ty děti byly, ale většina badatelů se shoduje, že musely být docela malé. Pro požehnání přišly možná děti mladší sedmi let. Možná to byla batolata, možná měly tři nebo čtyři roky, ale nejspíše nebyly mladší než osm dnů. Alfred Edersheim na to poukázal ve své práci: „Určitě neměly žádnou intelektuální způsobilost na to, aby se postavily před Ježíše. Ještě byly v procesu výchovy, jejich schopnost všemu porozumět ještě nebyla plně zformována. Možná nerozuměly ničemu, ale jedna věc je jistá: ty děti měly být v Ježíšově přítomnosti. Nechte je přijít ke mně!“ „Poslechněte, vy experti na efektivitu,“ řekl Ježíš učedníkům, „nechci odborníky na efektivitu, chci lidi, kteří umějí mít vztah. Děti tvoří království nebeské, dovolte jim přijít ke mně.“

Pastoři, pokud nasloucháte tomuto kázání, dovolte mi promluvit přímo k vašim srdcím. Bráníte maličkým, aby se účastnili shromáždění? Nutíte rodiče, aby se cítili provinile, protože chtějí mít své děti u sebe, když chválí Boha? Dovolili jste, aby peníze určovaly takovou strukturu vaší církve, skrze níž napomáháte odloučení dětí od rodičů, abyste zajistili potřeby a přání množství lidí? Nepřijali jste nevědomky evoluční teorie o dětském vývoji a nevnegli jste je do domu Ježíše Krista? Nepoložili jste je za základ toho, jak se scházet v uctívání? Děláte takové věci? Drahý bratře, pokud takové věci děláš, věřím, že tě Bůh volá ke stejné odezvě, jakou podle mého přesvědčení projeví i učedníci: s pokorou se obrať k Pánu a uvědom si, že efektivita jako rozhodující prvek našeho činění není Boží cesta. Dovolte malým dětem přijít před Pána. Nechte je přijít i s jejich projevy. Nechte je přijít do domu Božího. Povzbuzujte otce, aby zvedli rukavici zodpovědnosti. Povzbuzujte je, aby své děti vzdělávali doma. Uctívejte Boha společně jako rodiny, stejně jako to dělali židé, stejně jako to dělali novozákonní křesťané. Tak jim to říkal Ježíš, tak jim to přikazoval i Mojžíš, tak to dělal Jozue, a platí to stále: rodiny mají být pohromadě! Povzbuzujte své ovečky k budování rodiny, která je první institucí z Genesis 1, právě tou institucí, podle níž je vykreslen vztah lásky církve v knize Zjevení, v Efezským 5 a v celém Božím slově. Bratři, chci vám připomenout, že pokud z morálky přátelské vůči rodině uděláte hlavní a vedoucí pravidlo své místní církve, Bůh způsobí oživení, jaké si jen stěží dokážete představit!

Poslední verš Starého zákona a první verš oznamující příchod Jana Křtitele mluví o dni, kdy

budou srdce otců obrácena k jejich dětem a srdce dětí k rodičům. To je v době, kdy se rodiny rozpadají, něco naprosto úžasného, mimořádného. Řešením není náplast, řešením nejsou lidské aktivity, řešením nejsou filozofie vytvořené na základě zkušenosti, řešením není přinášet do výchovy dětí v církvi model veřejné školy. Řešením je vrátit se k Bibli!

Rodinný sabat

Mohu vám nabídnout několik rad, jak to učinit? Zprvu bych rád zdůraznil, že si potřebujeme znovu uvědomit, k čemu slouží sabat (tj. den odpočinku). Neděle jako sabat. Ta je sabatem Nového zákona, je to náš den, kdy se máme společně scházet. Apoštolové nám dali příklad,

KDYŽ SI TÁTOVÉ A MÁMY
 KAŽDÝ DEN SE SVÝMI
 DĚTMI SEDNOU, MODLÍ
 SE, ČTOU BOŽÍ SLOVO
 A ZPÍVAJÍ, JE TO ZPŮSOB,
 KTERÝM SE SRDCE
 RODIČŮ STMELUJE S TĚMI
 MALIČKÝMI.

že neděle je dnem odpočinku. Měl by to být vzácný čas. Je to čas, kdy by měla být rodina pohromadě. A to, co se děje v neděli, věřte tomu nebo ne, je z velké části výslednicí toho, co se dělo v předchozích dnech týdne. Mnoho církví a možná i někteří pastoři, kteří dnes poslouchají toto kázání, vyžadují po členech církve jako pomyslné břemeno, že když nepřijdou ve středu a potom ve čtvrtek a v sobotu na shromáždění a v neděli dvakrát, tak jsou jaksi nevěrní. Bratři, znovu jsme přinuceni se vrátit do Písma. Zdá se, že podle Bible má být během týdne prvořadý rodinný život, kdežto v neděli se Boží lid scházel ne dvakrát, věřte tomu nebo ne, ale jen jednou k někdy možná dlouhé bohoslužbě. Při ní lámali každou neděli chléb, pozvedali svoje ruce ve chvále Bohu, četli Boží slovo a vyučovali se učení apoštolů. A dělali to s celou svou rodinou.

Když toto děláte, budete silné rodiny. Řešením problémů dospívajících není založit více skupin pro tuto věkovou skupinu, ale vybudovat silné rodiny. Řešením problémů svobodných není sebrat skupinu svobodných a shromáždit je do jedné místnosti, ale vystavět silné rodiny. Řešením problému s neposlušnými dětmi není dostat je pryč z Božího domu, ale vychovat je, aby byly součástí Božího domu. Víte, jak to nejlépe udělat? Podporou každodenního rodinného uctívání. Když si tátové a mámy každý den se svými dětmi sednou, modlí se, čtou Boží slovo a zpívají, je to způsob, kterým se srdce rodičů stmeluje s těmi maličkými.

My jsme u nás doma zavedli rodinnou bohoslužbu, hned jak jsme se vzali. Byly dny, kdy jsme byli nedbalí. Ale v té míře, v níž jsme byli věrní (a snažíme se být věrní), dbáme na to, aby to bylo jednou, někdy i dvakrát denně, v podstatě co nejčastěji – když jsme věrní, Bůh nám žehná. Víte, co jsem zjistil, když nejsme věrní? Neseme důsledky.

Věřím, že rodinná bohoslužba je klíčem k probuzení rodin. A rodinná bohoslužba je klíčem ke zdařilému shromáždění! Protože když se naši členové scházejí společně jako rodiny, připravujeme sami sebe, doslova se procvičujeme a učíme se, co to znamená ztišit se, naslouchat, číst Boží slovo, vyučovat Písmo, přemýšlet jako křesťané, přejít od mléka, a nakonec nabýt schopnosti přežvýkat maso.

Praktické tipy

Také věřím, pokud vám mohu nabídnout nějaké praktické tipy, že je správné navodit radostné

očekávání dne Páně. Ať naše děti vědí, že se těšíme na neděli, že to není něco, čeho bychom se báli, že to není utrpení, ale že je to radost! Jste s Božím lidem! Jste v Božím domě! „Jé, děti, zítra uslyšíme Boží slovo!“ Přesně to jim chceme říct. A teď prakticky. Měli bychom přemýšlet, jak připravujeme své děti na nedělní shromáždění. Doma jsme si vytvořili takový zvyk, že děti posadíme a řekneme jim: „Tak, děti, Bůh očekává a tatínek očekává, že budete sedět a vzdáte úctu Bohu. Očekávám, že se podle toho budete chovat.“ A ověřte si, že si před shromážděním došly na toaletu, obstarajte jednoduché věci tohoto typu. Ať jsou najedené a nemají hlad. Jsou připravené. Jsou nachystané. Dobře si v noci odpočinuly, protože odpočínuté, najedené, správně poučené dítě si povede na shromáždění v Božím domě mnohem lépe.

Mám pět dětí, kterým je sedm a méně. A z Boží milosti je stále kázníme, vychováváme je každý týden, bojujeme, voláme k Bohu, děláme všechno, co dělá každá jiná rodina. Jsme požehnaní, že vidíme pokroky. Jsme požehnaní, že vidíme radost v jejich očích z toho, že jsou s námi. A já jsem požehnaný jako pastor nebo jako pastýř ve shromáždění, když se rozhlédnu a vidím mnoho, mnoho rodin, které jsou tady, všechny s těmi maličkými, kteří sedí vedle nich, neděli co neděli, den Páně za dnem Páně, pro Boží slávu. A že mohu pracovat s novými rodinami, které přicházejí. Pomáhat jim, ukazovat trpělivost, trpělivost s nimi, rozumět, že všichni jsme dílo ve vývoji. Nestane se to přes noc. A proto novým rodinám ukazujeme milující přijetí.

Přátelé, prosím, v každém případě se vyhněte problému odkládání dětí během shromáždění v církvi. Neděle není dnem, kdy by měly být děti „ve školce“. Neděle je dnem rodiny. Je to den, kdy bychom měli být spolu. Tátové, doporučuji vám, abyste seděli strategicky se svojí rodinou. Pokud máte hodně dětí, ujistěte se, že od nich sedíte právě na délku paže, abyste je mohli napomínat, dokud nedospějete do bodu, kdy je stačí doslova „vést očima“, jak říká Písmo.

A bratři, ač to některým z vás může znít strašně, doporučil bych vám, abyste si nosili do církve proutek, protože může přijít chvíle, kdy budete muset odejít stranou a svoje děti ukáznit. Výchovní proutek musí být stále přítomen, aby dětem připomínal, že tatínek bere zodpovědnost za výchovu dětí a ctění Boha velmi vážně.

PŘÁTELÉ, PROSÍM, V KAŽDÉM
PŘÍPADĚ SE VYHNĚTE
PROBLÉMU ODKLÁDÁNÍ DĚTÍ
BĚHEM SHROMÁŽDĚNÍ
V CÍRKVI. NEDĚLE NENÍ DNEM,
KDY BY MĚLY BÝT DĚTI „VE
ŠKOLCE“. NEDĚLE JE DNEM
RODINY. JE TO DEN, KDY
BYCHOM MĚLI BÝT SPOLU.

Klíčové období

Bratři a sestry, nacházíme se v klíčovém období historie. Jsme v bodě, kdy je církev volána zpět k prorodinným novozákonním základům. Už se to nikdy nevrátí. Můžete zavádět všechny zajímavé typy uctívání, jaké chcete, můžete mluvit o dobré teologii, můžete dělat všechny tyto úžasné věci. Ale pokud nedopustíte, aby děti přicházely do přítomnosti Krista, úplně minete příští generaci, ztratíte rodiny, zničíte církve. Odložme stranou soudobé modly, odložme stranou pohanství s jeho falešnou filozofií, vraťme se zpátky k Božímu slovu a rozumějme, že Bůh říká, že chce děti v Božím domě. Bůh žehná dětem ve svém domě. Nechte ty maličké přicházet. Mnohem, mnohem horší by pro nás bylo ublížit jednomu z těch maličkých, než je přivést do Božího domu. Bůh vám požehnej a dej vám sílu, abyste vedli tyto děti po stezkách pravdy.

PŘIKRYTÍ
KŘESŤANSKÝ ČASOPIS O RODINĚ